

EUGENE O'NEILL, «Apunts sobre màscares».

(Traducció: TNC)

Naturalment, no s'han d'usar màscares a totes les obres. Lògicament, no s'haurien d'usar en obres concebudes en termes purament realistes. No obstant això, sí que s'haurien d'emprar en certs tipus d'obres, especialment en obres més modernes amb les quals, fins ara, s'ha experimentat únicament amb escassos exemples exploratoris i d'una manera encara vacil·lant. Cada cop estic més convençut que l'ús de màscares significarà al final el millor descobriment per solucionar amb total llibertat el gran problema que es presenta al dramaturg modern: com expressar, amb la major claredat dramàtica possible i amb economia de mitjans, aquells conflictes amagats en el més profund de la ment i que les investigacions psicològiques continuen desvelant-nos. L'escriptor de teatre ha de trobar alguna manera de presentar aquest drama interior a la seva obra, o declarar-se a si mateix incapaç de dur a escena una de les preocupacions més característiques i un dels impulsos espirituals més significatius i excepcionals del seu temps. Amb el seu vell (i

ja una mica passat de moda) recurs a la tècnica realista, a través d'un simbolisme superficial i enganyós, disfressat de realitat, mai podrà arribar molt lluny, com a molt a la lleu insinuació. Però això, encara que pugui seduir els místics i sentimentals, no és suficient. Cal una expressió exhaustiva, una oportunitat de presentació eloqüent, una nova forma de teatre que visualitzi aquestes forces interiors que motiven les accions i reaccions dels homes i dones sota una nova perspectiva (en altres paraules, una caracterització nova i més genuïna): un conflicte dramàtic d'esperits, les aventures del «lliure albir» cobertes amb la màscara que les domina i que regeix els seus destins.

Per què, en el fons, què és la nova anàlisi psicològica sobre la relació causa/efecte dels actes humans, sinó un estudi sobre màscares, un exercici de desemmascarament? No ens importa ara si creiem o no que l'intent de desemmascarament ha estat un èxit o, al contrari, ha servit per crear noves màscares. El que resulta pertinent i inqüestionable és que aquesta visió introspectiva ha despul·lat la màscara i ha impressionat sobre la ment de tota persona intel·ligent d'avui en dia la idea de màscara com a símbol d'una realitat interior. I sé que tots aquests donaran la benvinguda a l'ús

de màscares al teatre com una convenció nova i necessària, reveladora en termes dramàtics, i no la consideraran com una resurrecció «falsejada» d'artilugis arcaics.

En la meua opinió, això va quedar sobradament demostrat a la pràctica amb l'obra *El gran déu Brown*, que es va mantenir en cartell a Nova York durant vuit mesos, gairebé tot aquest temps a teatres de Broadway, i que és una obra en la qual l'ús de màscares representa un component essencial del tema. És clar que hi va haver algun malentès. Però també hi ha sempre malentesos a totes les obres realistes que intenten expressar alguna cosa més enllà del que conté qualsevol reportatge periodístic amb interès humà. No obstant això, en l'essencial, *El gran déu Brown* va ser acceptada i apreciada, tant per la crítica com pel públic, un públic molt nombrós, tal com demostra el temps que va romandre en cartell.

Vull insistir en l'èxit d'aquesta obra perquè el fet que una drama amb màscares, el valor principal del qual és psicològic, místic i abstracte, pot ser representat a Nova York durant vuit mesos, una cosa que no havia passat mai abans en el nostre teatre modern, sempre m'ha semblat la

prova més significativa de les enormes possibilitats de resposta que les obres d'aquesta mena poden despertar entre el nostre públic.

[...]

Dogma per a un nou teatre de màscares.- La vida exterior de cadascú transcorre en soledat, freqüentada per màscares alienes; la vida interior de cadascú transcorre en soledat assetjada per màscares pròpies.

[...]

Per què no oferim totes les reposicions dels clàssics totalment en màscares? *Hamlet*, per exemple. Les màscares alliberarien l'obra del seu restrictiu llast actual, que en fa un simple «vehicle per a una estrella». Així, podríem veure el drama profund que ara només podem llegir, podríem identificar-nos amb la figura de Hamlet com una projecció simbòlica d'un destí que aguaita sobre tots nosaltres en comptes de limitar-nos a veure una estrella que ens ofereix la seva versió d'un paper ben interpretat. Podríem fins i tot escoltar aquella sublim poesia que és l'expressió innata de l'esperit mateix del drama, en comptes

d'escoltar una recitació realista, o millor dit, una llauna, feta per actors coneguts.

[...]

Va ser interessant observar als assajos finals d'*El gran déu Brown*, com, després d'usar les màscares durant un temps, els actors i les actrius reaccionaven davant la necessitat imposada per la màscara, en el sentit que els seus cossos es convertien en quelcom viu i expressiu, i participaven més en el drama. En general, només hi participen els rostres dels actors. Els seus cossos es comporten com espectadors avorrits que haguessin estat arrossegats cap al teatre quan el que realment haurien preferit és quedar-se a casa passant una tarda tranquil·la escarxofats al sofà.

Amb això no vull criticar per criticar de manera irrespectuosa els nostres actors. He tingut la gran sort de comptar amb actors extraordinaris per representar els principals papers de les meves obres, per la qual cosa els estic enormement agraït. També hi ha hagut alguna o altra actuació desgraciada, però deixem-ho córrer. La major part de les males actuacions van produir-se a obres mediocres, i per tant me'n sento responsable jo sol. En general, quan

un paper ha significat un profund repte per als actors i les actrius, aquests han afrontat el repte amb una gran dosi d'habilitat i una esplèndida energia creadora. Sobretot, i això és el que ara vull remarcar, quan l'obra els allunyava d'aquells papers estrictament realistes que estaven tan acostumats a representar. Sempre han sabut acollir qualsevol oportunitat que els proporcionés noves perspectives per al seu talent. Així que quan estic proposant aquí un teatre imaginatiu i no realista, no només ho faig perquè crec que pot proporcionar noves perspectives al dramaturg, al director i a l'escenògraf, sinó també perquè pot oferir una oportunitat a l'actor per desenvolupar el seu art més enllà de l'estret marge al qual el té condemnat el nostre teatre actual. Estic proposant també una cosa molt més important des del punt de vista de la futura cultura americana, i és que s'hi afegixi una nova perspectiva per al públic, una oportunitat per a aquells espectadors el nombre dels quals em consta que està creixent any rere any, i que sent cada vegada més aquesta necessitat espiritual imperiosa de participar en interpretacions imaginatives de la vida, més que simplement identificar-se amb records de la seva existència, certament autèntics però superficials.

He insistit en la paraula «imaginatiu», amb tota la intenció. Però què és el que jo entenc per un teatre imaginatiu (el que espero, per exemple, que es dedueixi del subtítol de *Llàtzer reia: una obra per a un teatre imaginatiu*)? Al que em refereixo és al teatre autèntic, al teatre clàssic, al teatre dels grecs i dels isabelins, al teatre del que ens podem vantar, sense por de cometre un sacrilegi absurd, que és el legítim descendent del primitiu teatre que va sorgir, en virtut de la interpretació imaginativa de l'home sobre la vida, de l'adoració a Dionís. Vull dir un teatre que torni a la seva funció més elevada i significativa: ser el Temple on la religió d'una interpretació poètica i una celebració simbòlica de la vida s'anunciï als éssers humans, exhausts espiritualment davant el sufocant esforç per viure com a màscares la mascarada de la vida.

M'avanço, tanmateix, a l'objecció dels actors davant les màscares: diran que poden anul·lar la seva personalitat, que poden privar-los del seu actiu més important, és a dir, el fet de transmetre emoció a través de l'expressió del seu rostre. Al contrari, jo defenso que les màscares els poden brindar l'oportunitat de desenvolupar una manera d'interpretar totalment nova que, si acceptessin papers amb

màscares, encara que només fos una o dues temporades, podrien desenvolupar diverses potencialitats del seu art que fins ara estan estancades. Després de tot, les màscares no van eliminar els actors grecs ni han impedit que les interpretacions orientals siguin una obra d'art.